

4. Про затвердження Правил надання та отримання телекомунікаційних послуг: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.04.2012 р. №295 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/295-2012-%D0%BF/>
5. Луцик В. Укладення договорів в мережі Internet // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. – 2012. – №3. – С. 42.
6. Про електронну комерцію: Закон України від 03.09.2015 № 675-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 45. – Ст. 410.
7. Рассолов И. М. Правовое обеспечение экономики. – М. : Юрайт, 2012. – С. 145.

Матійко Микола Володимирович,

*кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ПРИВАТНОПРАВОВІ АСПЕКТИ АДВОКАТСЬКОЇ ТАЄМНИЦІ

Приватне право є не єдиним способом регулювання та захисту таємниць, але велике значення та визначальне місце, яке воно посідає тут серед інших способів захисту є безсумнівним.

Приватноправова сфера може охоплювати регулювання умов та встановлення критеріїв віднесення певних відомостей до інформації доступ, до якої обмежується (утворення таємниць), визначення механізму захисту відомостей від неправомірного поширення (міри захисту таємниць), на встановлення санкцій за неправомірне поширення інформації, що захищається (відповідальність за порушення таємниць).

Коло залучених до обізнаності щодо таємниці поділяє таємниці на таємниці одного суб'єкта та таємниці певної групи суб'єктів.

Крім особистої таємниці виділяють в залежності від інтересів, яких стосується сфера таємниці, державну таємницю (стосується інтересів держави), комерційну таємницю (стосується інтересів суб'єктів підприємницької діяльності), процесуальні таємниці (стосується задач процесуальної діяльності), професійні таємниці (стосуються інтересів осіб, що звернутися з потребою здійснення певної професійної діяльності).

Відповідно до статті 22 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 05.07.2012 адвокатською таємницею є будь-яка інформація,

що стала відома адвокату, помічнику адвоката, стажисту адвоката, особі, яка перебуває у трудових відносинах з адвокатом, про клієнта, а також питання, з яких клієнт (особа, якій відмовлено в укладенні договору про надання правової допомоги з передбачених Законом «Про адвокатуру та адвокатську діяльність підстав) звертався до адвоката, адвокатського бюро, адвокатського об'єднання, зміст порад, консультацій, роз'яснень адвоката, складені ним документи, інформація, що зберігається на електронних носіях, та інші документи і відомості, одержані адвокатом під час здійснення адвокатської діяльності. Інформація або документи можуть втратити статус адвокатської таємниці за письмовою заявою клієнта (особи, якій відмовлено в укладенні договору про надання правової допомоги з передбачених Законом «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» підстав). При цьому інформація або документи, що отримані від третіх осіб і містять відомості про них, можуть поширюватися з урахуванням вимог законодавства з питань захисту персональних даних.

Під час надання юридичної допомоги на професійній основі суб'єкт може повідомити адвокату достатньо широке коло відомостей, більшість з яких буде підпадати під категорію персональних даних. Але перелік видів юридичної допомоги та підстав її надання є достатньо широким, а, отже, професійна таємниця цілком не може вичерпуватися персональними даними.

Обов'язок зберігати адвокатську таємницю поширюється на адвоката, його помічника, стажиста та осіб, які перебувають у трудових відносинах з адвокатом, адвокатським бюро, адвокатським об'єднанням, а також на особу, стосовно якої припинено або зупинено право на заняття адвокатською діяльністю. Адвокат, адвокатське бюро, адвокатське об'єднання зобов'язані забезпечити умови, що унеможливають доступ сторонніх осіб до адвокатської таємниці або її розголошення. У разі пред'явлення клієнтом вимог до адвоката у зв'язку з адвокатською діяльністю адвокат звільняється від обов'язку збереження адвокатської таємниці в межах, необхідних для захисту його прав та інтересів. У такому випадку суд, орган, що здійснює дисциплінарне провадження стосовно адвоката, інші органи чи посадові особи, які розглядають вимоги клієнта до адвоката або яким стало відомо про пред'явлення таких вимог, зобов'язані вжити заходів для унеможливлення доступу сторонніх осіб до адвокатської таємниці та її розголошення.

Відповідно до статті 10 Правила адвокатської етики (затверджені звітно-виборним з'їздом адвокатів України від 09.06.2017) адвокатською таємницею є:

- факт звернення особи за правовою допомогою;

- будь-яка інформація, що стала відома адвокату, адвокатському бюро, адвокатському об'єднанню, помічнику адвоката, стажисту або іншій особі, яка перебуває у трудових відносинах з адвокатом (адвокатським бюро, адвокатським об'єднанням), у зв'язку з наданням професійної правничої (правової) допомоги або зверненням особи за правовою допомогою;

- зміст будь-якого спілкування, листування та інших комунікацій (в тому числі з використанням засобів зв'язку) адвоката, помічника адвоката, стажиста з клієнтом або особою, яка звернулася за наданням професійної правничої (правової) допомоги;

- зміст порад, консультацій, роз'яснень, документів, відомостей, матеріалів, речей, інформації, підготовлених, зібраних, одержаних адвокатом, помічником адвоката, стажистом або наданих ним клієнту в рамках професійної правничої (правової) допомоги чи інших видів адвокатської діяльності.

Цікавою з приводу адвокатської таємниці вдається практика міжнародно-правових відносин. Так, наприклад, п.8 Основних принципів, що стосуються ролі юристів (прийняті восьмим Конгресом ООН з попередження злочинності та поведження з правопорушниками 07.09.1990) встановлюється, що всім заарештованим, затриманим або ув'язненим особам надаються належні можливості, час і умови для відвідування юристом, зносини і консультації з ним без затримки, втручання або цензури і з дотриманням повної конфіденційності. Такі консультації можуть проводитися в присутності посадових осіб з підтримання правопорядку, але без можливості бути почутими ними. В п.2.3. Загального кодексу правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства (Страсбург 01.10.1988) визначено, що особливість професії адвоката полягає в тому, що він одержує від клієнта відомості, які той не буде повідомляти іншій особі, а також іншу інформацію, яку йому належить зберігати в таємниці. Далі зазначається, що довіра до адвоката може виникнути лише за умови обов'язкового додержання ним принципу конфіденційності. Таким чином, конфіденційність є першорядним і фундаментальним правом та обов'язком адвоката. На вимогу документа адвокат зобов'язаний однаковою мірою зберігати в таємниці як відомості, одержані ним від клієнта, так і інформацію про клієнта, надану йому у процесі надання послуг клієнту, а також адвокат зобов'язаний вимагати додержання конфіденційності від помічників і від будь-яких інших осіб, які беруть участь в наданні послуг клієнту.

Отже, виходячи із наведеного, адвокат практично всі відомості про клієнта або інших осіб повинен зберігати в таємниці до того моменту, поки сам клієнт не побажає їх поширити. Від збереження цих відомостей буде

залежати професійна придатність, професійний рейтинг адвоката, рівень довіри до нього з боку потенційних клієнтів, оцінка його морально-етичних якостей.

Цілком можливим є поширення етичної складової забезпечення дотримання адвокатської таємниці також на надання правової допомоги поза рамками адвокатської діяльності, що, до того може і має враховуватися при укладанні відповідних договорів щодо надання правової допомоги шляхом встановлення відповідних прав та обов'язків (що загалом буде охоплюватися приватноправовим підходом).

У випадку професійних таємниць (різновидом яких є адвокатська таємниця) обов'язок їхнього збереження виникає у суб'єкта у зв'язку із виконанням ним певних професійних завдань, що здійснюються в інтересах іншої особи, яка є первинним носієм інформації, що утворює професійну таємницю. Не оспорюючи первинності критерію інтересів суб'єкта таємниць щодо їх встановлення, при утворенні таємниці ще мають враховуватися інтереси інших суб'єктів, загалом встановлення таємниць має відбуватися на суспільну користь. В цьому аспекті також важливим є те, щоб режим адвокатської таємниці не входив у протиріччя із загальними вимогами забезпечення здійснення суб'єктами прав та свобод, не ставав причиною обмеження правоздатності суб'єктів. При встановленні мір захисту таємниць також мають враховуватись аспекти дотримання прав та свобод громадян та суб'єктів, яким таємна інформація має бути відома за видом діяльності. Цілком виправданим було б, вважати, що встановлення мір захисту може передбачати механізм надання компенсації за обмеження прав, що можуть виникнути як результат захисту таємниць.

Цілком можливим є врахування компенсаційної складової щодо збереження адвокатської таємниці при визначенні фактичних витрат, необхідних для виконання договору надання відповідних послуг.

Некіт Катерина Георгіївна,

*кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ДО ПИТАННЯ ПРО ПРАВОВУ ПРИРОДУ ПРАВА ВІРТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Сьогодні вже очевидною є наявність цінності у предметів віртуальних світів та ігрових акаунтів, оскільки на них існує попит, і люди вкладають